

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

10 april 2000

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heer Jan Van Duppen, mevrouw Veerle Declercq, mevrouw Patricia Ceysens en
mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen –**

betreffende de toestand van geïnterneerden in de Instellingen voor Sociaal Verweer

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Ongeveer 500 geïnterneerden bevinden zich in de strafinrichtingen van het federale Ministerie van Justitie in Vlaanderen. Hun aanwezigheid aldaar is het gevolg van een veroordeling voor een misdrijf waarbij geoordeeld werd dat hun geestestoestand van die aard was en is dat zij niet toerekeningsvatbaar zijn en dat ze een gevaar betekenen voor zichzelf en/of de maatschappij. Het gaat om een uiterst heterogene groep mensen die allen geestesziek zijn, doch daarbij geen adequate medisch psychiatrische behandeling ontvangen.

Een belangrijk deel van die mensen heeft van de Commissie ter Bescherming van de Maatschappij toestemming gekregen om de gevangenis te verlaten op voorwaarde dat ze worden opgevangen in een psychiatrische instelling. Dat is ondermeer het geval voor bijna de helft van de geïnterneerden in de Strafinrichting te Merksplas. Zij worden echter niet toegelaten tot de psychiatrische instellingen wegens infrastructuur-, beveiligings-, personeels- en begeleidingsbehoeften waarin momenteel niet of te beperkt wordt voorzien.

De zorg voor de geïnterneerde tijdens zijn vrijheidsberoving is nochtans van grote invloed op de kwaliteit van zijn leven en op de welzijns- en integratiekansen die hij kan realiseren na zijn vrijlating. De huidige uitvoering van de wet op de internering leidt in toenemende mate tot frustratie, depressie, kwaadheid, een overmatige toevlucht tot medicatie en een gevoel van verbittering en wanhoop. Verschillende geïnterneerden hebben zichzelf de voorbije jaren van het leven beroofd.

Naadloze zorg in de hulpverlening aan geïnterneerden is noodzakelijk. Vele heropnames gebeuren ten gevolge van een conditiebreuk en niet vanwege nieuwe feiten. De geïnterneerde slaagt er niet in te voldoen aan de eisen in de nieuwe situatie. Er is behoefte aan grondigere behandel- en begeleidingsplannen met meer aandacht voor nazorg en uitbouw van een gediversifieerd netwerk.

Daarom moet er in de eerste plaats werk gemaakt worden van de oprichting van een geïntegreerd zorgcircuit met pijlers zowel in de psychiatrische zorg, de gehandicaptenzorg en het algemeen wel-

zijnswerk. Verscheidene cruciale schakels ontbreken momenteel in de psychiatrische zorg.

- Op de eerste plaats ontbreken Medium-Security-afdelingen, waar naast aandacht voor de veiligheid adequate aandacht kan gaan naar observatie, oriëntatie en behandeling.
- Op verschillende plaatsen ontstaan "forensische psychiatrische afdelingen" die zich vaak specialiseren in bepaalde pathologieën of therapieën, maar waarbij nog heel wat missing links zijn (zoals psychiatrische verzorgingstehuizen en specifieke opvang en behandeling van persoonlijkheidsstoornissen). Er dient hierbij vermeden te worden dat mensen met onverzoonbare aandoeningen samen op één afdeling worden geplaatst.
- Ten slotte is het aangewezen dat bestaande gewone afdelingen in psychiatrische ziekenhuizen betrokken blijven bij de behandeling van geïnterneerden, zodat verdere doorstroming naar de maatschappij gestructureerd kan verlopen. Voorzieningen voor forensisch beschut wonen zijn een ontbrekend sluitstuk aan het andere uiterste van het Forensisch Psychiatrisch Netwerk.

Wanneer de Commissie ter Bescherming van de Maatschappij oordeelt dat geïnterneerden terug kunnen keren in de maatschappij, zullen die kunnen worden opgevangen in een Forensisch Psychiatrisch Netwerk, waarbij er opvangmogelijkheden bestaan op een hoger veiligheidsniveau als er nieuwe problemen dreigen te ontstaan. Zo wordt een buffer gevormd, enerzijds ten behoeve van de veiligheid van de maatschappij en anderzijds voor de geïnterneerde omdat door een adequate opvang een te snelle opname op een afdeling sociaal verweer voorkomen kan worden.

Zo kan worden tegemoetgekomen aan de opmerkingen van de Raad van Europa over de behandeling van geïnterneerden en aan de kritiek van het "tweesporenbeleid" waarover prof. dr. Cosyns – in het verslag van de 'Commissie Internering' voor het federale ministerie van justitie – toelichting gaf op de hoorzitting van de Commissie Volksgezondheid, Welzijn en Gelijke Kansen.

Het "tweesporenbeleid" zorgt er voor dat op de afdelingen sociaal verweer in de gevangnissen

enkel die geïnterneerden belanden die in een High-Security-behandelingseenheid moeten worden verzorgd.

Naast deze initiatieven moet er op worden toegezien dat de tijd die geïnterneerden op de afdelingen sociaal verweer van de gevangenis en in de psychiatrische voorzieningen doorbrengen, optimaal gebruikt worden om te vermijden dat de geestestoestand verslechtert door de opsluiting, dat het sociaal netwerk verder afbrokkelt en dat zijn psychische en sociale vaardigheden verder achteruitgaan.

Voor de Vlaamse Gemeenschap is het verzoek van de geïnterneerde op hulp- en dienstverlening, cultuur, arbeid, vorming en onderwijs, geen gunst maar een recht waardoor het de plicht is dat in te willigen.

Er moeten duidelijke behandelings- en begeleidingsplannen opgesteld worden.

Om de kwaliteit van de zorg minder vrijblijvend te maken, worden volgende aanbevelingen gedaan :

- 1° de minimale materiële omstandigheden en normen uit de ziekenhuis-/gehandicaptensector moeten worden gegarandeerd ;
- 2° de geïnterneerde heeft recht op een humane bejegening ;
- 3° de geïnterneerde heeft recht op een kwalitatief hoogstaande behandeling ;
- 4° de forensische eenheden hebben een inhoudelijke motivatieplicht betreffende de kwaliteit en de plaats van de behandeling ;
- 5° de rechtspositie van de geïnterneerde moet worden beschermd.

Betreffende de supplementaire kosten en de reconversie in de psychiatrische sector valt op te merken dat nieuwe therapeutische methodes in het algemeen desinstitutionaliseren en zo een doeltreffende verzorging van de patiënten binnen de samenleving mogelijk maken, waardoor vele chronische ziekenhuisbedden afgebouwd werden in de psychiatrie. Ter wille van de veiligheid voor de maatschappij leggen de CMB's vaak een langdurige behandeling op, maar door de schaarste aan

chronische bedden kunnen de geïnterneerden nergens meer terecht. De wanhoop is dan ook zeer groot.

Jan VAN DUPPEN

Veerle DECLERCQ

Patricia CEYSENS

Simonne JANSSENS-VANOPPEN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement vraagt aan de Vlaamse regering

- 1° ten behoeve van het toekomstige beleid een strategisch plan inzake hulp- en dienstverlening van geïnterneerden (en gedetineerden) uit te laten werken door de Interdepartementale Commissie Hulpverlening aan Gedetineerden, conform de beslissing van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 ;
- 2° dat zij sterk aandringt bij de federale overheid om snel over te gaan tot de verdere uitbouw van een forensisch psychiatrisch netwerk en de uitbouw van ontbrekende forensische eenheden binnen de psychiatrische ziekenhuizen, waarbij, in het kader van het kwaliteitsdecreet, in die forensische eenheden
 - minimale materiële en therapeutische omstandigheden en normen uit de ziekenhuis-/gehandicaptensector gegarandeerd worden ;
 - gewaakt wordt over het recht op een humane bejegening en een kwalitatief hoogstaande en efficiënte behandeling en over de rechtspositie van de geïnterneerde ;
- 3° te zorgen voor een betere toegang van geïnterneerden met een mentale handicap tot de voorzieningen van het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap door
 - observatie en behandeling te realiseren in aangepaste voorzieningen ;
 - de opvang te realiseren voor mensen met een licht en matig mentale handicap met ernstige supplementaire gedragsproblemen en psychische problemen in gepaste voorzieningen, zowel op het vlak van de beslissing van de Provinciale Evaluatie Commissie (PEC) als op het vlak van de erkenning van deze voorzieningen ;
- 4° het justitiële Welzijnswerk binnen de centra Algemeen Welzijnswerk te versterken, teneinde het recht op een humane bejegening en een kwalitatief verantwoorde behandeling, de rechtspositie van de geïnterneerde en de naadloze zorg voor geïnterneerden beter te bewaken ;

- 5° een erkenning te geven aan, en extra middelen uit te trekken voor die centra die sterk bevraagd worden en effectief een belangrijke bijdrage leveren bij de behandeling van geïnterneerden.

Jan VAN DUPPEN

Veerle DECLERCQ

Patricia CEYSENS

Simonne JANSSENS-VANOPPEN
